

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 374/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Matejom Oslackým, advokátom, Jarabinková 8E, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-46D/520/2018 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-46D/520/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B2-46D/520/2018 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré je Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV je **povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje vysloviť príkaz konať a žiada priznať primerané finančné zadostučinenie 2 000 eur. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 374/2024-15 z 27. augusta 2024 rozhodol o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, priložených príloh a zo súdneho spisu vyplynulo, že 12. júla 2018 bolo Okresným súdom Bratislava II začaté dedičské konanie po nebohej matke sťažovateľa, zároveň bol okresným súdom poverený notár na vykonanie potrebných úkonov na prejednanie dedičstva po nebohej.

3. Poverený notár vykonal pojednávania v dedičskej veci 20. decembra 2018, 11. marca 2019, 24. apríla 2019, 29. apríla 2019 a 7. augusta 2019. Sťažovateľ podal 16. augusta 2019 na okresnom súde návrh na odňatie veci notárovi, ktorému okresný súd nevyhovел uznesením zo 16. septembra 2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. septembra 2019. Sťažovateľ predložil 20. novembra 2019 doklady do dedičského spisu. Súdny spis bol 13. januára 2020 pridelený novému zákonnému sudcovi, ktorý 17. februára 2020 rozhodol o prerušení dedičského konania a poveril znalca na vypracovanie znaleckého posudku na určenie hodnoty nehnuteľností. Sťažovateľ napadol uznesenie o prerušení konania odvolaním podaným 4. marca 2020, o ktorom rozhodol okresný súd 21. októbra 2020 tak, že uznesenie o prerušení konania potvrdil. Pojednávanie v dedičskej veci pokračovalo 30. júna 2021, okresný súd na návrh notára rozhodol o jeho vylúčení 23. augusta 2021, nový notár bol ustanovený 31. augusta 2021, ktorý však 17. januára 2022 požiadal o vylúčenie z prejednávania a rozhodovania dedičskej veci. Okresný súd rozhodol o vylúčení notára 8. marca 2022, 28. marca 2022 bola dedičská vec pridelená novému notárovi. Dedička po zosnulej podala 29. júla 2022 návrh na uzatvorenie dedičskej dohody, ku ktorej sa 19. septembra 2022 vyjadril sťažovateľ tak, že s ňou nesúhlasil. Pojednávanie v dedičskej veci pokračovalo 5. decembra 2022. Okresný súd prostredníctvom notára rozhodol 17. marca 2023 o započítaní bezodplatne prijatých vecí na dedičský podiel sťažovateľa, ďalej okresný súd prostredníctvom notára rozhodol 19. júna 2023 o určení všeobecnej hodnoty majetku poručiťky a následne 25. augusta 2023 mestský súd prostredníctvom notára rozhodol o vyporiadaní dedičstva. Sťažovateľ uznesenie o vyporiadaní dedičstva napadol 19. septembra 2023 odvolaním, mestský súd mu vyrubil súdny poplatok za odvolanie 4. marca 2024, ktorý bol uhradený 11. marca 2024. V tento deň mestský súd vyzval dedičku po poručiťke na vyjadrenie sa k odvolaniu, ktoré jej ale nebolo účinne doručené, preto mestský súd výzvu opakoval 21. augusta 2024, následne 11. septembra 2024 vydal zákonný sudca pokyn na predloženie spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že došlo k porušeniu sťažovateľom označených základných práv v dôsledku neefektívnej činnosti mestského súdu v dedičskom konaní po jeho matke, ktoré začalo na Okresnom súde Bratislava II v roku 2018 a ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo ukončené. Neefektívnosť v činnosti mestského súdu vidí v nepredložení jeho odvolania podaného 19. septembra 2023 proti uzneseniu mestského súdu vydanému prostredníctvom notárky, ktorým bolo rozhodnuté o vyporiadaní dedičstva, odvolaciemu súdu,

v oneskorenom sprístupnení elektronického súdneho spisu a poukazuje aj na veľké množstvo vykonaných pojednávaní o dedičstve, ktoré nevedli k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

5. Mestský súd poukázal na úkony vykonané po vydaní uznesenia o vyporiadaní dedičstva, uviedol, že chybou vyššieho súdneho úradníka nebolo odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o vyporiadaní dedičstva doručené dedičke po poručiťke, preto mestský súd výzvu doručoval opakovane, dedička po poručiťke sa k výzve nevyjadрила, súdny spis bol preto zákonným sudcom predložený odvolaciemu súdu.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Vzhľadom na obsah vyjadrenia mestského súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k danému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskom odporcu, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

8. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nekonaní, resp. o neefektívnej činnosti mestského súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo už v roku 2018, o vyporiadaní dedičstva bolo rozhodnuté uznesením vydaným notárom v auguste 2023, ktoré sťažovateľ napadol odvolaním podaným 19. septembra 2023. Odvolanie malo byť odvolaciemu súdu predložené až 11. septembra 2024.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

10. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd uvádza, že vec bola po skutkovej stránke zložitejšia, pretože účastníci dedičského konania spochybňovali hodnotu vecí patriacich do dedičstva, na účel ustálenia tejto hodnoty bolo vypracovaných viacero znaleckých posudkov. Z právneho hľadiska nešlo o náročnú vec, po ustálení hodnoty dedičstva notár rozhodol o jeho vyporiadaní v priebehu dvoch mesiacov. Z hľadiska významu konania pre sťažovateľa nejde o typ konania, v ktorom by mal súd postupovať zvlášť promptne.

11. K správaniu sťažovateľa ústavný súd uvádza, že najmä podávaním opravných prostriedkov, ako aj návrhom na vylúčenie notára čiastočne prispel k predĺženiu konania. Využívaním opravných prostriedkov došlo, prirodzene, k určitému predĺženiu konania, čo ústavný súd zohľadnil pri priznávaní primeraného finančného zadosťučinenia.

12. Ústavný súd napokon podrobil svojmu prieskumu postup mestského súdu, ako aj okresného súdu ako jeho právneho predchodcu a rovnako aj postup notára ako súdneho komisára, keďže jeho činnosť sa v dedičskom konaní považuje za priamy výkon časti súdnej moci (m. m. sp. zn. PL. ÚS 12/2019 zo 6. februára 2019). V prípade poverenia notára, aby ako súdny komisár konal a rozhodoval v určitej veci (§ 16 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku), rozhodnutia vydané notárom a úkony vykonané notárom na základe poverenia sú rozhodnutiami a úkonmi súdu prvej inštancie (§ 16 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku; I. ÚS 699/2023).

13. Činnosť konajúceho súdu nemožno hodnotiť ako efektívnu a plynulú. Od podania odvolania sťažovateľa v septembri 2023 prešiel takmer jeden rok, kým bola vec predložená odvolaciemu súdu, mestský súd tu pochybil pri doručovaní výzvy dedičke po poručiťke. Rovnako aj v postupe okresného súdu badať fázy nečinnosti, o odvolaní proti prerušeniu konania rozhodoval 7 mesiacov. Novoustavený notár navrhol svoje vylúčenie až 5 mesiacov po pridelení veci, po ustanovení nového notára 28. marca 2022 pojednávanie v dedičskej veci pokračovalo až o 8 mesiacov, a to 5. decembra 2022. V roku 2023 poverený notár konal priebežne, keď v priebehu 5 mesiacov rozhodol o započítaní bezodplatne prijatých vecí na dedičský podiel sťažovateľa, o určení všeobecnej hodnoty majetku poručiťky a napokon aj o vyporiadaní dedičstva.

14. V posudzovanej veci dedičské konanie nie je ani po 6 rokoch právoplatne skončené, vzhľadom na už konštatovanú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť konajúcich súdov ústavný súd vyslovil, že mestský súd v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

15. Sťažovateľ navrhoval aj vyslovenie príkazu konať. Vzhľadom na to, že súdny spis mal byť 11. septembra 2024 predložený odvolaciemu súdu, avšak ústavný súd si zapožičal súdny spis od mestského súdu, bude jeho povinnosťou fakticky ho predložiť odvolaciemu súdu, a preto ústavný súd v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy uložil mestskému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov (výrok 2).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

16. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

17. V prerokúvanom prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie pred okresným súdom začalo v roku 2018, vec stále nie je právoplatne ukončená. Sťažovateľ prispel k jeho predĺžovaniu, vyskytla sa tu aj skutková náročnosť veci spojená s ustálením všeobecnej hodnoty dedičstva, avšak aj v činnosti notára, okresného súdu a následne mestského súdu bola identifikovaná nečinnosť, resp. neefektívny postup s vplyvom na celkovú dĺžku konania, na druhej strane mestský súd o veci už rozhodol, aj keď neprávoplatne, preto primeraným je v okolnostiach prejednávanej veci priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 eur, ktoré bude povinný uhradiť mestský súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3). V prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevyhovel (výrok 5).

VI.

Trovy konania

18. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 713,96 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je vo výške 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu činí sumu 713,96 eur.

19. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 4).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2024

Libor Duľa
predseda senátu